

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 11 czerwca 2024 r.

sprawy D. M.

skazanego za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i inn.

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy z dnia 5 grudnia 2023 r., sygn. IV Ka 553/23 utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Legnicy z dnia 30 czerwca 2023 r., sygn. II K 1436/22

na podstawie art. 535 § 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. zasądzić od skazanego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe postępowania kasacyjnego.**

[PGW]

UZASADNIENIE

D. M. i K. L. zostali oskarżeni o popełnienie 14 przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. oraz jedno usiłowanie takiego czynu, a nadto D. M. o przestępstwo z art. 224 § 2 k.k. w zw. z art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 1 I § 2 k.k. (XVIII) oraz przestępstwo z art. 263 § 2 k.k. (XIX). Dodatkowo K. L. o

przestępstwa: z art. 62 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz z art. 278 § 3 i 5 k.k.

Sąd Rejonowy w Legnicy wyrokiem z 30 czerwca 2023 r., sygn. akt II K 1436/22, uznał oskarżonego D. M. za winnego:

- popełnienia opisanych w pkt od I do XV części wstępnej wyroku stanowiących ciąg występków i za to wymierzył mu karę 5 lat pozbawienia wolności,
- popełnienia zarzucanego mu czynu opisanego w pkt XVIII części wstępnej wyroku i wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Ustalając, że D. M. popełnił czyn opisany w pkt XIX części wstępnej wyroku i ustalając, że społeczna szkodliwość czynu nie była wyższa niż znikoma, na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. postępowanie w tym zakresie umorzył.

Następnie połączył wymierzone kary jednostkowe pozbawienia wolności i wymierzył D. M. karę łączną 5 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Tym samym wyrokiem Sąd uznał K. L. za winnego:

- popełnienia czynów opisanych w pkt od I do XV części wstępnej wyroku, stanowiących ciąg przestępstw i za to wymierzył mu karę roku i miesiąca pozbawienia wolności,
- popełnienia czynu opisanego w pkt XVI części wstępnej wyroku stanowiącego występki mniejszej wagi i za to wymierzył mu karę miesiąca pozbawienia wolności,
- popełnienia czynu opisanego w pkt XVII części wstępnej wyroku z tym ustaleniem, że oskarżony działał w warunkach recydywy i za to wymierzył mu karę miesiąca pozbawienia wolności.

Następnie Sąd połączył w stosunku do oskarżonego K. L. wymierzone kary jednostkowe i wymierzył mu karę łączną roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności,

Wyrok zawierał również dalsze rozstrzygnięcia w przedmiocie: obowiązku naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody, przepadku dowodu rzeczowego, zaliczenia na poczet wymierzonej kary łącznej pozbawienia wolności okresów zatrzymania i tymczasowego aresztowania oraz kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy w Legnicy, wyrokiem z 5 grudnia 2023 r., sygn. akt IV Ka 553/23, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- uchylił orzeczenie o karze łącznej z pkt IV, tj. łączącej kary jednostkowe pozbawienia wolności orzeczone w stosunku do K. L.,

- wymierzoną temu oskarżonemu w pkt I części dyspozytywnej wyroku karę pozbawienia wolności podwyższył do 2 lat i 4 miesięcy,
- na podstawie art. 91 § 2 k.k. wymierzone oskarżonemu K. Ł. kary jednostkowe połączył i wymierzył karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

W pozostałym zakresie, w tym – odnoszącym się do oskarżonego D. M., zaskarżony wyrok został utrzymany w mocy. Sąd *ad quem* zwolnił również oskarżonych od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasacje od powyższego wyroku wywiedli dwaj obrońcy skazanego D. M. - adw. M. Z. i adw. M. M.

Pierwszy z obrońców zarzucił:

1. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego w postaci art. 85 § 2 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k., naruszające prawo oskarżonego D. M. do rzetelnego procesu i prawo do obrony wynikające z art. 6 k.p.k. poprzez dokonanie obrony z wyboru przez adwokata I. S. oraz adwokata D. N. obrony obu podejrzanych w tej samej sprawie i przy tożsamych zarzutach z art. 279 § 1 k.k. dla D. M. i K. Ł. w warunkach kolizji interesów obrony, a tym samym kolizji interesów współpodejrzanych w tej sprawie w sytuacji, gdy podejrzany D. M. nie przyznawał się do popełnienia zarzucanych mu czynów, natomiast podejrzany K. Ł. przyznał się do wszystkich zarzutów i składał wyjaśnienia obciążające D. M. co do udziału w zarzucanych czynach, co w efekcie korzystania ze wskazówek obrońców pozbawiło D. M. możliwości faktycznej obrony w tej sprawie, zwłaszcza na etapie śledztwa, gdy dualizm obrony występował u dwóch obrońców i występowała ewidentna sprzeczność linii obrony tych dwóch podejrzanych;
2. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego mające wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a mianowicie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. oraz art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., polegające na tym, iż Sąd Okręgowy w Legnicy błędnie przeprowadził kontrolę odwoławczą i nie rozważył należycie podniesionych w apelacji obrońcy zarzutów co do naruszenia prawa do obrony błędnie ustalając, iż obrońca K. Ł. adwokat D. N. nie reprezentował w tym samym czasie obu podejrzanych, podczas, gdy prawidłowa analiza akt sprawy, w tym zwłaszcza protokołu przesłuchania D.M.

znajdującego się na karcie 1762-1763 akt sprawy oraz protokołu końcowego zaznajomienia z aktami śledztwa znajdujących się na kartach 1919-1920 akt sprawy, musi prowadzić do wniosku, iż obrońca - adwokat D. N. czynności tych podjął się już po wykonywaniu czynności z udziałem K. Ł., a zatem w oczywistej sprzeczności interesów obu reprezentowanych przez niego podejrzanych, tj. K. Ł. i D. M., a w aktach sprawy brak jest jakiegokolwiek wypowiedzenia obrony adwokatowi D. N. przez podejrzanych

Podnosząc te zarzuty kasacyjne adw. M. Z. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy i wyroku Sądu Rejonowego w Lubinie oraz przekazanie sprawy właściwemu sądowi tj. Sądowi Rejonowemu w Legnicy do ponownego rozpoznania z rozważeniem w przyszłości zastosowania art. 344a§ 1 k.p.k.

Drugi z obrońców – adw. M. M. zarzucił rażącą obrazę prawa procesowego, mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, wyrażającą się w naruszeniu przepisów art. 433 § 2 k.p.k., art. 457 § 3 k.p.k. oraz art. 458 k.p.k. w związku z art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k., które to naruszenie polega na błędnym rozpoznaniu zarzut nr I zawartego w apelacji od wyroku Sądu Rejonowego w Legnicy II Wydział Karny z dnia 30 czerwca zgodnie z wymogami nakreślonymi treścią art. 433 § 2 k.p.k., podczas gdy prawidłowe rozpoznanie wskazanego zarzutu prowadzić musi do stwierdzenia dopuszczenia się przez Sąd I instancji rażącej obrazę art. 85 § 2 k.p.k., a w konsekwencji art. 6 k.p.k.

Podnosząc ten zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania w zakresie objętym wniesionym środkiem odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na wniesione kasacje prokurator wniósł o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesione w sprawie kasacje okazały się bezzasadne w stopniu oczywistym, co umożliwiało oddalenie ich na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 3 k.p.k.).

Z racji podniesienia w obu nadzwyczajnych środkach zaskarżenia niemal tożsamyh zarzutów, zasadne i celowe jest łączne odniesienie się do podniesionych tam argumentów.

Obrońca może bronić kilku oskarżonych, jeżeli ich interesy nie pozostają w sprzeczności. Stwierdzając sprzeczność sąd wydaje postanowienie, zakreślając oskarżonym termin do ustanowienia innych obrońców. W wypadku obrony z urzędu sąd wyznacza innego obrońcę. Na postanowienie przysługuje zażalenie. W postępowaniu przygotowawczym uprawnienia sądu przysługują prezesowi sądu właściwego do rozpoznania sprawy (art. 85 § 1-3 k.p.k.).

Należy przypomnieć, że w niniejszej sprawie w dniu 11 marca 2022 r. doszło do zatrzymania K. L., o czym telefonicznie powiadomiono adw. I.S.. W dniu zatrzymania K. L. przedstawiono zarzuty, w tym odnoszące się do czynów, które ostatecznie zostały uznane jako popełnione wspólnie i w porozumieniu z D. M.. K. L. przyznał się do ich popełnienia przyznał się, jednakże odmówił składania wyjaśnień, wskazując na istnienie obawy o życie i zdrowie własne, a także osób jemu najbliższych. Oświadczył, że nie poda personaliów osoby, z którą dokonywał włamań, a także *modus operandi*. Przy czynności przesłuchania tego dnia, tj. 11 marca 2022 r. nie był obecny obrońca podejrzanego. W dacie tej z udziałem K. L. przeprowadzono również eksperyment procesowy oraz wizję lokalną.

Adwokat D. N. był obecny przy przesłuchaniu podejrzanego K. L. przez prokuratora w dniu 12 marca 2022 r., przed skierowaniem wniosku o zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. Jakkolwiek, nie przedłożył wówczas upoważnienia do obrony, ale jednak poprzez faktyczny udział w prowadzonych czynnościach, potwierdził wykonywanie obrony tego podejrzanego. Adwokat ten był obecny także na posiedzeniu aresztowym w dniu 12 marca 2022 r. przed Sądem Rejonowym w Legnicy.

K. L. zdecydował się ujawnić personalia współsprawcy, z którym dokonywał kradzieży samochodów dopiero w dniu 31 marca 2022 r. w Komendzie Miejskiej Policji w Legnicy. To przesłuchanie również odbyło się bez udziału jakiegokolwiek obrońcy, czego wprost żądał podejrzaný oświadczając, że „Chce aby czynność przesłuchania wykonana była bez udziału adwokata”. Z datą 31 marca 2022 r. K. L.

sporządził „odwołanie pełnomocnictwa” i zaadresował powyższy dokument do „Kancelarii Prawnej I. S. w L.”.

Powstała zatem wątpliwość odnosząca się do samego faktu ustanowienia i udziału we wcześniejszych czynnościach procesowych z udziałem K. L. obrońcy w osobie adw. D. N. W tym zakresie świadek J. W. w dniu 1 kwietnia 2022 r. zeznała że adwokaci z kancelarii adwokackiej I. S. i D. N. są stałymi obrońcami D. M. i to ten podejrzany zlecił tym adwokatom obronę K. L., bez jego wiedzy. Zdaniem świadka, kiedy do D. M. doszły informacje, iż K. L. nie wskazał organom ścigania osoby, z którą dokonywał przestępstw, to nie zapłacił adwokatom dalszej części wynagrodzenia i wówczas zakończyło się wykonywanie jakichkolwiek czynności obrończych przez adwokatów z Kancelarii adw. I. S. i adw. D. N. na rzecz K. L.

Z zeznaniami tymi koresponduje fakt, że w posiedzeniu w dniu 30 marca 2022 r. w przedmiocie rozpoznania zażalenia na niezastosowanie tymczasowego aresztowania wobec K. L. nie był obecny obrońca.

Kolejne przesłuchania K. L. odbyły się w dniach 21 kwietnia 2022 r. i 2 listopada 2022 r., już przy udziale nowego obrońcy, w osobie adw. I. S. -B.. Do ustanowienia nowego obrońcy w osobie adw. M. M. -K. dla K. L. doszło w dniu 18 stycznia 2023 r. przez J. W. W dniu 20 stycznia 2023 r. K. L. wypowiedział pełnomocnictwo udzielone adw. I. S. -B.

Odnosząc się zaś do osoby D. M., jego zatrzymanie nastąpiło dopiero w dniu 6 kwietnia 2022 r., a zatem już po dacie, w której K. L. wypowiedział pełnomocnictwo dla adwokata I. S. i działającego jako jej substytut adw. D. N. (wypowiedzenie opatrzone jest datą 31 marca 2022 r.). W dniu zatrzymania, tj. 6 kwietnia 2022 r. adw. I. S. przedłożyła w Prokuraturze Rejonowej w Legnicy upoważnienie do obrony.

W toku przesłuchania dnia następnego, z udziałem ww. obrońcy podejrzany nie przyznał się do popełnienia zarzuconych mu czynów i odmówił składania wyjaśnień i odpowiedzi na pytania prokuratora. Odpowiedział jedynie na pytanie obrońcy wskazując miejsce zamieszkania oraz okoliczności, dla których jego paszport znalazł się w jej mieszkaniu. Dodatkowo wyjaśnił, że A. O. to jego konkubina, z którą nie prowadzi wspólnego gospodarstwa domowego, a jedynie posiada wspólne dziecko.

Posiedzenie w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania odbyło się w dniu 8 kwietnia 2022 r. także przy udziale adw. I. S.

Kolejne przesłuchanie D. M. odbyło się w dniu 15 września 2022 r. w Prokuraturze Rejonowej w Legnicy w obecności adw. D. N. Ówczynie podejrzany w dalszym ciągu nie przyznawał się do stawianych mu zarzutów, odmawiał składania wyjaśnień i odpowiedzi na pytania.

W dniu 10 listopada 2022 r. doszło do protokolarnego zaznajomienia się podejrzanego D. M. oraz adw. D. N. z aktami postępowania, przed zamknięciem śledztwa.

Już zatem porównanie dat poszczególnych zdarzeń procesowych pozwala przyjąć, że o żadnej kolizji obrończej nie może być mowy. Sąd Najwyższy podkreślił, iż kolizja interesów współoskarżonych ma miejsce w sytuacji, w której wyjaśnienia jednego z nich lub dowody przez niego powoływane godzą w interes procesowy drugiego oskarżonego, co sprawia, że nie jest możliwe prowadzenie realnej obrony obu tych osób jednocześnie (np. wyrok SN z 14.09.2016 r., II KK 277/14). Tymczasem w momencie, w którym D. M. rzeczywiście ustanowił obrońcę w osobie adw. I. S. (6 kwietnia 2022 r.), z usług jej oraz jej substytutu – adw. D. N. nie korzystał już, nawet czysto formalnie, K. L., który wypowiedział upoważnienie do obrony z dniem 31 marca 2022 r.

Znacznie jednak większe znaczenie ma fakt, że żaden element postawy procesowej K. L. sprzed tej daty nie daje podstaw do wnioskowania o obciążeniu D. M., a taka sytuacja jest klasycznym przykładem kolizji obrończej. Podejrzany K. L. prezentował bowiem bierną postawę procesową i odmawiał składania wyjaśnień, a w dniu 31 marca 2022 r., kiedy to doszło do zmiany tej postawy, sam akcentował, że chce wyjaśniać bez adwokata. Brak jest więc jakichkolwiek dowodów mogących świadczyć o tym, że bądź to adw. I. S., bądź adw. D. N. dysponowali – z racji wcześniejszej obrony K. L. – informacjami uniemożliwiającymi im wykonywanie skutecznej obrony D. M..

W orzecznictwie zasadnie wskazuje się, że ustalenie istnienia sprzeczności interesów oskarżonych nieprzyznających się do popełnienia czynu oraz niepomawiających się wzajemnie, musi być wynikiem – szczegółowych i opartych w realiach sprawy – rozważań sądu uwzględniających, m.in. zakres istniejących

sprzeczności w wyjaśnieniach oskarżonych, sposób i fazę postępowania w której doszło do ich powstania, okoliczności do których sprzeczności te się donoszą i ich znaczenia, ale także możliwego wpływu tych sprzeczności na pogorszenie sytuacji oskarżonych w konkretnym procesie, zwłaszcza na tle tych dowodów, które potwierdzają stawiany (lub stawiane) zarzut (zarzuty). Jeśli broniący obu oskarżonych obrońca może bez szkody dla procesowych interesów oskarżonych realizować obronę, która w swej linii nie wymaga nawet dyskwalifikowania wiarygodności wyjaśnień (lub ich części) któregośkolwiek z oskarżonych, to w istocie istniejąca sprzeczność wyjaśnień nie skutkuje sprzecznością interesów wykonywanej obrony (postanowienie SN z 15.02.2007 r., IV KK 244/06).

Co więcej, kolizja interesów oskarżonych, których broni jeden obrońca, wchodzi w grę dopiero gdy ma charakter rzeczywisty, a nie pozorny. Nawet sam fakt obciążania jednego oskarżonego przez drugiego (co w niniejszej sprawie i tak nie miało miejsca) nie stanowi dostatecznego powodu, aby przyjąć, że interesy obu oskarżonych pozostają w sprzeczności. Ma to miejsce tylko wtedy, gdy jakość pomawiających relacji jednego z oskarżonych jest tego rodzaju, że w zasadniczym stopniu mogą one leć u podstaw orzeczenia skazującego drugiego z oskarżonych. Nie ma tu natomiast nic do rzeczy, w której fazie postępowania jeden z oskarżonych złożył pomawiające drugiego z nich wyjaśnienia. W odmiennej sytuacji, gdy wyjaśnienia jednego z oskarżonych wprawdzie godzą w interes drugiego, ale żadną miarą na nich samych nie można oprzeć skazania, trudno mówić o kolizji interesów w rozumieniu art. 85 § 1 k.p.k. (postanowienie Sądu Najwyższego z 13.11.2011 r., III KK 98/11).

W przedmiotowej sprawie sprawstwo D. M. znalazło potwierdzenie w korelujących ze sobą zeznaniach świadków: J. W., K. L. i S. F.

Dlatego należało uznać, że w niniejszej sprawie nie zaistniało zagrożenie prawa do obrony oskarżonego D. M. tylko z tego powodu, że jego obrońca, w postępowaniu przygotowawczym reprezentował początkowo, w bardzo wąskim zakresie, K. L.

Z tego względu nie sposób jest zakwestionować ani poprawności, ani wszechstronności rozpoznania przez Sąd odwoławczy analogicznego zarzutu podniesionego w apelacji obrony.

Uwzględniając powyżej przedstawioną argumentację, wobec niestwierdzenia jakichkolwiek podstaw do uwzględnienia wniesionych kasacji, podlegały one oddaleniu jako oczywiście bezzasadne.

Jednocześnie, na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. kosztami postępowania kasacyjnego obciążono skazanego nie znajdując podstaw do zwolnienia go z tego obowiązku.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[PGW]

[ał]